

Haiti – od tragedii do odbudowy

Specjalny raport, miesiąc po zdarzeniu

Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy
Luty 2010-02-23

Wstęp

Szanse Haiti na odbudowę

Proporcje katastrofy zdumiały nawet ludzi doświadczonych w usuwaniu skutków katastrof; ludzi, którzy na własne oczy widzieli niszczycielską moc natury na całym świecie; w obu Amerykach, Afryce Subsaharyjskiej oraz w krajach takich jak Iran, Indonezja, Pakistan i Chiny. Skutkiem trzęsienia ziemi siódmego stopnia w skali Richtera (największe jakie uderzyło Haiti od ponad 200 lat) jest około 200 tys. ofiar oraz niemal milion bezdomnych. Jednak liczby nie oddają w pełni tego, co miało miejsce. Stolica Port-au-Prince oraz tereny okoliczne leżą w ruinie.

Zawsze, gdy katastrofa uderza w to karaibskie państwo, wolontariusze Haitańskiego Czerwonego Krzyża są pierwszymi, którzy pędzą z pomocą, jednak tym razem zdarzyło się coś, czego jeszcze nie widzieli. W chwili, gdy zaczęli pomagać swoim społecznościom, sami byli w żałobie. Oni również stracili swoje domy, a ich ukochani, przyjaciele i krewni byli wśród zaginionych. Wytrwałość 2 tys. wolontariuszy należy określić jako heroiczną.

W ciągu tygodnia od trzęsienia z 12 stycznia, ponad 400 pracowników Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy z całego świata pomagało swoim haitańskim kolegom a wielu więcej było w drodze. Przed końcem miesiąca ponad 600 pracowników z ponad 30 Stowarzyszeń, w tym wielu z państw sąsiadujących (Karaibskich, Ameryki Centralnej i Południowej) było na miejscu.

Utworzyli szpitale polowe, stworzyli podstawowy system ochrony zdrowia a już pod koniec miesiąca poddawali opiece ponad 1,6 tys. pacjentów dziennie. Dostawy z darami humanitarnymi i 14 milionów litrów wody zostały dostarczone ponad 122 tys. ludzi a ponad 70 samolotów z darami wylądowało na Haiti lub w sąsiadującej Republice Dominikańskiej, w celu wsparcia operacji, która szybko stała się jedną z największych i najbardziej skomplikowanych w historii.

Podłoże katastrofy

Pośród ruin Port-au-Prince, Tadateru Konoe, prezydent Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca podsumował to wyzwanie :

– Musimy stawić czoła kataklizmowi, który jest nie tylko jednym z największych w ostatniej dekadzie – powiedział – lecz który miał miejsce w jednym z najbiedniejszych państw na świecie. Ubóstwo leży u podłoża tej katastrofy a wiele istnień ludzkich zostało straconych, ponieważ tak mało środków zostało zainwestowanych w celu ograniczenia skutków katastrof naturalnych. Skala zniszczeń oraz w konsekwencji – przytłaczające zapotrzebowanie są skutkiem biedy i zacofania. Katastrofą Haiti nie jest trzęsienie ziemi. To, co tutaj widzimy to skutek wystąpienia katastrofy naturalnej w życiu ludzi, którzy już wcześniej byli przeraźliwie bezbronni. Naszym wyzwaniem jest pomóc Haiti w odbudowie po trzęsieniu ziemi i przewyciężenie ubóstwa. Doświadczenie Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w pięcioletnim zwalczaniu skutków tsunami będzie nieoceniona, ponieważ musimy zadbać o to, by wyniszczona społeczność Haiti nie tylko otrzymała niezbędną pomoc na tę chwilę, ale również w dalekiej perspektywie.

Jest to rzadka okazja by zainicjować zmiany na dużą skalę w miejscu, które bardzo tego potrzebuje. Jest to również okazja, aby umożliwić działanie ofiarom katastrofy. Działamy już w tym kierunku, poprzez dalekosiężny kontakt przynoszący korzyści ze społecznościami, dzięki czemu wyposażamy ludzi i umożliwiamy im stanie się pełnoprawnymi partnerami we własnej odbudowie. Proces odbudowy będzie wieloletni (być może przekroczy nawet życie pokolenia), lecz jest to dla nas najlepsza okazja aby zmienić los Haiti. Zjednoczonymi siłami musimy zmienić tragedię w szansę.

Skutki, wyzwania, koordynacja

Trzy tygodnie minęły od trzęsienia ziemi na Haiti a potrzeba skoordynowanej współpracy jest większa niż kiedykolwiek, jak mówi Bekele Geleta, sekretarz Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (IFRC). Z zapowiadającym na maj początkiem pory deszczowej oraz późniejszą porą huraganów, grupy pomagające usuwać skutki katastrofy czują coraz większą presję.

Niepokojące sygnały docierały od personelu, który również ucierpiał w trzęsieniu. Niezwłocznie potrzebowali oni odpoczynku i leczenia. Pomagający potrzebowali pomocy. Potrzebowali czasu na żałobę .

Międzynarodowa Federacja uważa, że schronienie oraz pomoc o charakterze niezwywnościowym są niezwłoczne i rozporządza w tej sprawie grupą agencji desygnowanych z ramienia ONZ. Ważny jest również dostęp do latryn.

W osadach tymczasowych, takich jak Obóz Renault na obrzeżach zdewastowanej stolicy, schronieniem mogą być folia przewieszona przez gałęzie, z kawałkiem kartonu zamiast podłogi.

Miejsca bez pomocy

Sytuacje wymagające natychmiastowej reakcji występują również poza Port-au-Prince. Dwie godziny jazdy na południe od stolicy, w Leogane trzęsienie miało swoje epicentrum. W centrum miasta, na stadionie piłkarskim im. Gustave'a Christophe'a sytuacja wygląda fatalnie. Według raportów, prawie 10 tys. ściśniętych jak sardynki ludzi śpi tam w odrażających i marnych schronieniach. Miasto o liczbie mieszkańców 180 tys. (minus 10 tys. lub więcej, którzy stali się ofiarami katastrofy) przypomina Mogadishu lub Beirut w czasach apogeum swoich konfliktów. Miasto zostało zrównane z ziemią. Eksperci ustalili, że uszkodzone jest około 80% miasta Leogane, natomiast budynki, które jeszcze stoją, nie nadają się do remontu lub stoją obok budynków, które trzeba będzie wyburzyć.

Jako że największe zniszczenia spowodowane przez trzęsienie doznało miasto Port-au-Prince, większość pomocy międzynarodowej skupia się na stolicy. W rezultacie, obszary okoliczne i wiejskie zostały bez adekwatnej pomocy, mimo grożących niebezpieczeństw. W trakcie, gdy zapotrzebowanie na pomoc społeczną rośnie w tych miejscach coraz szybciej, coraz więcej ludzi wyjeżdża z Port-au-Prince, opuszczając stolicę w poszukiwaniu jedzenia, schronienia i środków do życia.

John Holmes, koordynator ONZ ds. pomocy humanitarnej powiedział krótko – Pomimo heroicznych starań tak dużej liczby współpracowników w terenie i niekończących się prób niesienia pomocy ludzi spoza kraju, rozmiar tej katastrofy oraz warunki panujące na Haiti stawiają przed nami wciąż ogromne wyzwania. Natomiast nadchodząca pora deszczowa pozostawiła mało czasu na niesienie pomocy.

Kwestia koordynacji

Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca zdaje sobie sprawę, że najważniejsza jest skoordynowana pomoc w kwestii organizacji schronienia, pomocy humanitarnej, dystrybucji wody, usług sanitarnych czy opieki zdrowotnej. Koordynacja działań jest najważniejsza: trzeba zapewnić realizację ustaleń wszystkich instytucji w trakcie działań w terenie.

Jest wiele do zrobienia, lecz najważniejszymi kwestiami są: odbudowa społeczności, zaspokojenie najważniejszych potrzeb ludzi najbardziej zagrożonych, wypełnienie najważniejszych luk w kwestii odbudowy Haiti, odbudowa Haitańskiego Czerwonego Krzyża i zwiększenie jego wydajności.

Programy budowy schronienia będą dotyczyły zarówno potrzeb przejściowych oraz długofalowych; od paczek do budowy schronu i instrukcji bezpiecznej budowy do odbudowy stałych gospodarstw domowych. W programach znajdzie się również miejsce dla szerokiego zakresu potrzeb ludzi ocalałych w trzęsieniu. Niektórzy wrócą do swoich domów, natomiast inni nie będą mieli takiej możliwości.

Rozwiązania kwestii ochrony zdrowia, dystrybucji wody i usług sanitarnych będą trwałe i nieskomplikowane. Zostaną zapewnione pozaszpitalne usługi zdrowotne i pierwsza pomoc, wraz z pomocą psychosocjalną oraz dostępem do czystej wody.

Środki do życia, zapewnienie dostępu do żywności i dążenie do odbudowy gospodarczej będą odbywać się na poziomie potrzeb indywidualnych, gospodarstw domowych i lokalnych. Planuje się również ponowne otwarcie lokalnych rynków oraz tymczasową pomoc finansową dla nauczycieli, lekarzy i pielęgniarek. Należy odbudować świadczenie usług zdrowia publicznego i edukacji nie tylko ze względu na terażniejsze potrzeby, ale również na wypadek wystąpienia katastrof w przyszłości. Oznacza to budowę i wyposażenie tymczasowych oraz stałych ośrodków opieki zdrowotnej i szkolnictwa, rozprzestrzenianie wiedzy na temat ochrony zdrowia i świadomości zdrowotnej oraz wsparcie organizacji społecznych.

Ogromna potrzeba eliminacji słabych punktów

Należy skupić się również na ograniczeniu ryzyka wystąpienia katastrofy. Gdyby zainwestowano w budowę odporne na trzęsienia ziemi, o wiele mniej ludzi zginęłoby na Haiti. Kwestia ta dotyczy państw na całym świecie, z których tylko niewielka część aktywnie inwestuje środki budowlane w zniwelowanie słabych punktów.

Po wystąpieniu tsunami na Oceanie Indyjskim i po niedawnym trzęsieniu ziemi na Haiti, świat musi zrobić więcej aniżeli tylko dochodzić do porozumień. Skutki katastrof mogą być zmniejszone w ogromnym stopniu, jeżeli podjęte zostaną odpowiednie kroki w celu ich ograniczenia. W chwili obecnej, na Haiti istnieje ogromna potrzeba odpowiedniego planowania w perspektywie nadchodzącego okresu huraganowego. Należy uświadomić ludziom jak ważna jest inwestycja w bezpieczne budynki.

Wyjątkowe sytuacje

Wśród wyzwań, którym nasze programy muszą stawić czoła na Haiti, niektóre są wyjątkowe. Ograniczenia logistyczne związane z wyspiarskim położeniem Haiti spowodują komplikacje w kwestii zamówień publicznych i dostaw materiałów. Spodziewane odzyskanie dużych środków, ograniczona przestrzeń i okazja do wdrożenia własnych metod może spowodować dużą konkurencję wśród organizacji.

Skuteczna odbudowa obszarów wiejskich będzie wymagać znacznej rekonstrukcji infrastruktury oraz nowych rozwiązań w kwestii planowanych zagospodarowań terenów.

Widoczna jest znaczna migracja ludzi do obszarów wiejskich i nie wiadomo czy ludzie ci zostaną na peryferiach, czy wrócą do stolicy. Działania pomocnicze (w kwestii potencjalnego odbicia się na inflacji i ogromnego wpływu na dostęp do żywności) mogą spowodować negatywne skutki w procesie odbudowy.

Niezwykle potrzebne będą struktury działania i skuteczna koordynacja.

Haitański Czerwony Krzyż: łączy się z ludźmi

Byli pierwszymi, którzy zareagowali, ponieważ byli na miejscu. Kiedy styczniowe trzęsienie ziemi uderzyło w Haiti, uderzyło również w ich własne społeczności. W chwili, gdy organizacje pomocnicze na całym świecie przepychały się a eksperci ds. logistyki szukali najszybszych dróg na Karaiby, Haitański Czerwony Krzyż już działał.

Na placu St. Pierre w Perionville, małym przedmieściu na wschód od Port-au-Prince, zebrały się setki ocalonych, zszokowanych, oszołomionych, z których wielu było rannych. Niektórzy z małymi ranami i zadrapaniami, lecz pozostali z głębokimi ranami, otwartymi ranami głowy, zmiądzonymi kończynami i ciężkimi złamaniami rąk i nóg.

Po drugiej stronie ulicy, w garażu znajdującym się pod biurem burmistrza, wolontariusze lokalnego Czerwonego Krzyża założyli ośrodek pierwszej pomocy. Miejsca było niedużo, większość garażu zajmowały auta, lecz ciągła fala ludzi wciąż przewijała się przez ośrodek. Wolontariusze opatrywali rany i połamane kości.

– Nie jest to najlepsze miejsce na ośrodek pierwszej pomocy – mówi wolontariuszka Rita Aristide, czerwonokrzyska weteranka, zaprawiona w boju po działaniach przy usuwaniu skutków wystąpienia huraganów – ale ludzie tu przychodzą, a my się nimi zajmujemy.

Dzisiaj tysiące ludzi takich jak Rita są główną siłą napędową Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca. Haitański Czerwony Krzyż ma duże doświadczenie w usuwaniu skutków katastrof a doświadczenie wyniesione z działań po przejściu huraganów Dean i Noel w 2007 roku lub Fay, Gustav, Hanna i Ike w 2008, spowodowało, że personel i wolontariusze mogą polegać na umiejętnościach swoich kolegów.

Haitański Czerwony Krzyż, będący jednostką pomocniczą rządu, zajmującą się kwestiami humanitarnymi, blisko współpracuje z Biurem Reagowania na Zagrożenia i Katastrofy. Wraz z Międzynarodową Federacją, wszystkie organizacje od samego początku organizowały spotkania z reprezentantami rządu, aby omówić kwestie postępów i najważniejszych aspektów działań po wystąpieniu trzęsienia ziemi.

Jednakże, Czerwony Krzyż, tak jak wszystkie inne organizacje i jednostki, bardzo odczuł skutki trzęsienia a odbudowa i wzmocnienie jego wydajności stanie się częścią programu i działań Ruchu. Należy reaktywować świadczenie usług, zaplanować dalszy rozwój i wybudować ośrodki, między innymi – Główny Bank Krwi. Należy zainwestować czas i środki, aby zidentyfikować aspekty pozytywne i luki.

Współpraca zwykłych ludzi

Zaufanie ludzi w działania Haitańskiego Czerwonego Krzyża zostało już zauważone. Dystrybucja środków pomocniczych zbliżyła się o krok do osiągnięcia pierwszego celu: zapewnienie pomocy niezwywnościowej 5 tys. rodzin tygodniowo. W odróżnieniu od problemów w dystrybucji środków przez inne organizacje, nagłośnionych w mediach, pomoc Czerwonego Krzyża przebiegła dość gładko i bezpiecznie.

Haitański Czerwony Krzyż odegrał również bardzo ważną rolę w utrzymaniu kontaktu pomiędzy ofiarami trzęsienia a ich rodzinami żyjącymi na Haiti lub zagranicą. Dzięki wsparciu MKCK, Haitański Czerwony Krzyż rejestrował ocalałych, którzy chcieli powiadomić swoich bliskich o swoim przeżyciu i dobrym samopoczuciu. Zebrane dane trafiły później na stronę internetową MKCK, aby po miesiącu stworzyć listę niecałych 4 tys. nazwisk ocalałych i ponad 22 tys. nazwisk ludzi wciąż zaginionych.

Wolontariusze Haitańskiego Czerwonego Krzyża, z pomocą MKCK, organizują również mobilne grupy poszukiwawcze, w celu dotarcia do ocalałych żyjących w najdalszych krańcach Port-au-Prince i okolicznego regionu. Powołanie grup poszukiwawczych pozwoliło ponad 2,5 tys. ocalałych na powiadomienie swoich bliskich poza granicami kraju o swoim przeżyciu.

Kontakt ze społecznościami dotkniętymi katastrofą

Sprawna komunikacja odnosi skutek na całym obszarze dotkniętym katastrofą, szczególnie pod względem gotowości i systemu wczesnego ostrzegania oraz w warunkach wymagających szybkiej reakcji. Jest to sposób kontaktu z ofiarami trzęsienia, promowania wspólnego porozumienia i zwiększenia jakości oraz skuteczności pomocy.

Ostrzeżenie i doradztwo jest częścią komunikacji, jak również informowanie ludzi co się dzieje. W dodatku, komunikacją nazywamy dowiadywanie się gdzie ludzie przebywają, czego potrzebują oraz co sądzą o wsparciu, które otrzymują.

Komunikacja na Haiti wystartowała szybko. Stowarzyszenie Krajowe oraz Międzynarodowa Federacja zjednoczyły siły z dostawcą telefonii komórkowej, aby komunikować się za pomocą SMS-ów z ponad milionem ludzi w kwestii zdrowia, schronienia i usług

komunalnych. Naciśnięcie guzika w ciągu sekundy zrobiło tyle, co grupie wolontariuszy zajęłoby dni.

Kampania SMS-owa jest częścią strategii komunikacji przynoszącej korzyści, która zakłada również bardziej tradycyjne metody, takie jak reklamy w telewizji, radiu i gazetach, spotkania społeczności i komunikacja za pomocą megafonu. Jednakże, wraz z szybką naprawą sieci telefonii komórkowej w całym kraju po trzęsieniu ziemi, telefony są głównym sposobem komunikacji.

Kolejną wdrażaną inicjatywą, w której udział bierze Fundacja Thomsona Reutersa, ma za zadanie umożliwić komunikację pomiędzy dwoma grupami docelowymi za pomocą innowacyjnego systemu, zwanego System Informacji w Sytuacjach Kryzysowych (EIS), który łączy technologie SMS i system Zbierania Informacji o Terenie.

Międzynarodowa Federacja pracuje wspólnie z grupą CDAC (komunikacja ze społecznościami dotkniętymi klęską) nad zaangażowaniem różnych organizacji pomocniczych i rozwoju mediów, aby zmaksymalizować skuteczność pomocy oraz łatwość w zrozumieniu dla ludzi najbardziej narażonych na kryzys lub dla ofiar katastrofy. Grupa organizacji skupia Fundację Thomsona Reutersa, Internews, UN-OCHA, Merlin, BBC World Service Trust, Save The Children, Irlandzki i Brytyjski Czerwony Krzyż i działa w tej chwili w terenie, dostarczając niezbędnych informacji mieszkańcom Haiti.

W celu otrzymania dalszych informacji należy odwiedzić: <http://crisescomm.ning.com/>

Haitańskie doświadczenie z tsunami

Nie da się uniknąć porównań. Katastrofa o ogromnych rozmiarach. Sceny kompletnego zniszczenia. Liczby, których nie sposób ogarnąć. U mieszkańców wybrzeża Aceh, którzy starali się zrozumieć, w jaki sposób z energicznej społeczności pozostał tylko gruz, Haiti wzbudzało odrażające wspomnienia. To, co fale wznoszące się wyżej od wierzchołków drzew kokosowych wymyły, trzęsienie ziemi po prostu zrównało z ziemią.

Wolontariusze złapali swoje plecaki i masowo ruszyli ku lotniskom. To samo zrobili dziennikarze i operatorzy kamer. W ciągu kilku godzin trzęsienie ziemi na Haiti stało się najczęściej podawaną w mediach informacją, tak jak tsunami na Oceanie Indyjskim ponad 5 lat temu.

Gwiazdy show biznesu rozpoczęły współpracę przy tworzeniu organizacji charytatywnych w wielu miejscach na świecie. Pieniądze zaczęły wpływać. Zanosilo się, że pomoc finansowa dla

Haiti będzie tak duża, jak w czasie tsunami. Pytanie brzmi: czy ci pierwsi mogą nauczyć się czegoś od tych drugich?

Jak działać skuteczniej

Wziąwszy pod uwagę rozmiar i zakres działań mających na celu odbudowę po przejściu tsunami, Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc postarały się o ich pełny nadzór i ocenę. Powstało ponad 200 raportów oceniających skuteczność działań w trakcie ich trwania, co pozwoliło na udoskonalenie programów, które stały się bardziej skuteczne, kompletniejsze, bardziej transparentne i łatwiejsze w zrozumieniu. Wyciągnięte wnioski zastosowano w kolejnych działaniach, w odpowiedzi na późniejsze katastrofy. Raporty przyczyniły się również do opracowania Strategii 2020, dokumentu instruktażowego Międzynarodowej Federacji, która zapewnia powiązanie przeszłych działań z przyszłymi operacjami.

Najważniejszymi wnioskami wyciągniętymi z tsunami (opracowanymi wspólnie przez partnerów wewnętrznych i zewnętrznych, rządy i inne organizacje) są:

Wkład instytucji i silne kierownictwo są bardzo ważne w kwestii kompletnej odbudowy, która jest częścią działań mających na celu usunięcie skutków katastrof.

Operacja tsunami pokazała, że należy wypracować wydajność na najwyższym poziomie, wykraczającą ponad tradycyjne schematy gotowości i reagowania. Należy opracować kompletne programy działań, aby pomóc w odbudowie, oraz skupić się na długofalowym zmniejszeniu ryzyka wystąpienia katastrof. Przykładem kompletnych działań jest reaktywacja najważniejszych usług, takich jak dystrybucja wody, usług sanitarnych i schronienia (ochrona zdrowia, w tym programy psychosocjalne, odzyskanie środków do życia oraz zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego).

Na samym początku operacji należy opracować plan łączący kwestie niesienia pomocy, odbudowy i rozwoju. Należy poświęcić czas na rozmowy ze społecznościami, rządami i partnerami.

Grupy reagowania na skutki katastrof Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyc od samego początku rutynowo korzystają z pomocy ekspertów w celu zaznajomienia się z potrzebami społeczności i opracowania planu ich zaspokojenia.

Jednostki i społeczeństwa, którym niesiona będzie pomoc muszą być główną częścią opracowanego programu, zarówno w jego planie, procesie wdrażania i obserwacji.

Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc współpracował ze społecznościami na Malediwach, aby zidentyfikować najbardziej zagrożone gospodarstwa. Jednym ze sposobów oceny był ranking 'dobrobytu', na podstawie którego wolontariusze odwiedzali każde gospodarstwo i przyznawali mu punkty według ustalonych wcześniej kryteriów. Pomoc przyznawana była

najbardziej potrzebującym gospodarstwom. Gospodarstwa, którym przydzielono pomoc wskazywały sposoby, w które mogłyby się przysłużyć projektowi oraz wyszczególniały swoje potrzeby.

Aby odbudować bezpieczniejsze i odporniejsze społeczności, należy upewnić się, że redukcja niebezpieczeństwa jest integralną częścią procesu odbudowy.

Programy wczesnego ostrzegania i gotowości zaczęły działać po nadejściu tsunami. Personel i wolontariusze Indonezyjskiego Czerwonego Krzyża są wyszkoleni w użyciu środków mniej i bardziej zaawansowanej technologii, aby ostrzegać ludzi o niebezpieczeństwie. Takimi środkami są krótkofalówki, wiadomości sms, syreny i megafony. Jako że wolontariusze działają w społecznościach, mogą namawiać ludzi do wzięcia udziału w szkoleniach dotyczących usuwania skutków katastrof i do stworzenia sieci szybkiego ostrzegania.

Współpraca może przyczynić się do rozszerzenia zakresu działań organizacji i pomóc w zaspokojeniu wszystkich potrzeb społeczności, szczególnie w obszarach, gdzie poziom ekspertyzy i wydajności jest ograniczony.

Stowarzyszenie Czerwonego Krzyża na Sri Lance, partnerzy Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca – Bank Światowy i Program Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich opracowały na Sri Lance Program Odbudowy i Rekonstrukcji Społeczeństw, aby pomóc ludziom odbudować ich gospodarstwa domowe i lokalną infrastrukturę. Partnerzy użyczyli pomocy swoich ekspertów w zakresie lokalnej mobilizacji, zagwarantowania dostępu do wody, usług sanitarnych, inżynierii pomieszczeń, społecznej mobilizacji i współpracy w zakresie bankowości komercyjnej i rozwojowej dla korzyści rodzin, które padły ofiarami tsunami. Pozostałe partnerstwa z sektorem prywatnym i innymi organizacjami pomogły wspierać projekty dotyczące zapewnienia środków do życia.

Zwiększanie wydajności działań miejscowych Stowarzyszeń Narodowych, takich jak Haitański Czerwony Krzyż nawet w trakcie programów odbudowy na szeroką skalę musi być strategiczne, trwałe i skupione w obszarach, które według miejscowego stowarzyszenia wymaga największej pomocy.

Materialne korzyści z operacji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w związku z przejściem tsunami spowodowało na Malediwach bardzo duże zainteresowanie ludzi w kwestii założenia tam pierwszego Krajowego Stowarzyszenia. Powstanie Czerwonego Krzyża na Malediwach zostało zatwierdzone w 2009, a samo stowarzyszenie zaczęło opracowywać programy na podstawie lokalnych potrzeb.

Co oczywiste, trzęsienie ziemi na Haiti to nie tsunami. Podobieństwa są oczywiste, ale również oczywiste są różnice. Tsunami miało wpływ na tuzin państw, natomiast trzęsienie ziemi wpłynęło tylko na jedno; zadało cios prosto w jego serce, paraliżując pracę rządu i

głównych instytucji. Tsunami nie wpłynęło również na tak biedne, zagrożone i nierozwinięte państwo.

Mimo wszystko, wnioski wyciągnięte z pięcioletnich działań wokół Oceanu Indyjskiego w znacznym stopniu przyczynią się do ułatwienia pomocy ciężko potraktowanego przez los Haiti oraz do zaplanowania jego długoterminowej odbudowy.

Perspektywy

Jeżeli uznamy, że Haiti, najuboższe i najmniej rozwinięte państwo na zachodniej półkuli było na kolanach, to teraz leży z głową przy ziemi. Osiemdziesiąt procent populacji liczącej 8,7 milionów mieszkańców do czasu trzęsienia ziemi żyło w nędzy a połowa populacji żyła za niecałego dolara dziennie. Trzęsienie ziemi, które uderzyło 12 stycznia zabrało wielu ludziom nawet tak ograniczone środki do życia i spowodowało, że zaczęli potrzebować czegoś więcej, niż tylko zwykłej odbudowy. Potrzebują ogromnej pomocy, aby całkowicie odbudować swoje życie.

Kłęski nie są rzadkim zjawiskiem na Haiti. Od czasu ostatniego trzęsienia ziemi, które zniszczyło Port-au-Prince w 1770 roku, raporty mówią o niekończącej się liczbie burz tropikalnych, huraganów, powodzi oraz wstrząsów i sporadycznych fal tsunami.

Ostatnia dekada nie była łaskawsza. Wśród tych najgorszych katastrof można wymienić huragan George z 1998 roku, który zniszczył 80% plonów na Haiti. W 2004 roku, burza tropikalna Jeanne spowodowała 1900 ofiar a powodzie zabiły 2600 kolejnych.

Natomiast w 2008 roku, trzy huragany (Gustav, Hanna i Ike) i burza tropikalna Fay spowodowało setki ofiar, dziesiątki tysięcy pozostawiło bez domów a przewlekłe niedożywienie obecne stało się w całym kraju. Szkody wyrządzone w kwestii gospodarstw domowych i infrastruktury były bezprecedensowe i wpłynęły na 165 tys. rodzin. Straty oszacowano na poziomie miliarda dolarów, co stanowi prawie 15% PKB na Haiti.

Jakiegokolwiek inne państwo wielkości Haiti odbudowałoby się po takich zniszczeniach. Jednak podatność Haiti na skutki klęsk to tylko część negatywnych kwestii. Trzeba wziąć również pod uwagę największe problemy Haiti, czyli ubóstwo, brak stabilizacji politycznej i społecznej, zrujnowaną gospodarkę, ogromne bezrobocie, niemożliwe do ogarnięcia wyzwania w kwestiach zdrowotnych, duże wylesienie i degradację środowiska, która negatywnie wpływa na rolnictwo, wysokie ceny żywności oraz podatność państwa na skutki powodzi. Katastrofy żywiły się tym państwem.

Najpierw sprint – później maraton

Pomimo ciągłych postępów, trzeba przyznać, że ogrom najbardziej podstawowych potrzeb jest rzadko spotykany, nie inaczej jest w kwestii schronienia. To, co nie zostało zniszczone w stolicy – będzie musiało zostać odbudowane. Rene Preval, prezydent Haiti mówi, że stracono 20 tys. budynków komercyjnych i 225 tys. domów.

Oszacowano, że milion mieszkańców Haiti bezzwłocznie potrzebuje schronienia, a zapewnienie im tego jest kwestią pierwszorzędną. Dziesiątki tysięcy osób w stolicy gnieździ się w ponad 500 tymczasowych obozach. Jednocześnie, o wiele więcej osób żyje obok swoich domów, bojąc się wejść do środka, lecz nie chcąc opuścić swoich okolic. Sytuacja staje się krytyczna w perspektywie pory deszczowej, która przyjdzie w maju i czerwcowej pory huraganowej.

Niemniejszą wagę przywiązuje się do usług sanitarnych. W szczególności usuwanie ścieków i nieczystości pozostaje wielkim problemem a wraz z pogarszającymi się warunkami narasta ryzyko wybuchnięcia epidemii chorób w skutek picia zakażonej wody.

Problemy nie ograniczają się wyłącznie do stolicy. Według doniesień rządu około 263 tys. ocalałych opuściło centrum trzęsienia, udając się w rejony wiejskie na północy i zachodzie. Kolejnym problemem jest zapewnienie pomocy tym osobom. Rosną ceny żywności a ludzie z trudem zaspokajają swoje najbardziej podstawowe potrzeby żywieniowe. Ponadto, istnieje zagrożenie, że z powodu braku opadów plony zebrane z obszaru w lutym i marcu będą wyjątkowo małe.

Dyspozycje Grup Szybkiego Reagowania* (stan na dzień 10 luty 2010 roku)

Rodzaj grupy	Liczebność grupy	Stowarzyszenie Krajowe	Obszar działań
Szpital polowy	53	Niemiecki/Fiński Czerwony Krzyż	Carrefour
Szpital grupy szybkiego reagowania	30	Norweski/Kanadyjski Czerwony Krzyż/ Magen David Adom (Izrael)	Port-au-Prince Jacmel
Podstawowa ochrona zdrowia (stała)	16	Japoński Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Podstawowa ochrona zdrowia (mobilna)	18	Fiński/Francuski/Szwedzki Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Podstawowa ochrona zdrowia (mobilna)	9	Niemiecki/Szwajcarski Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Podstawowa ochrona zdrowia (mobilna)	9	Francuski Czerwony Krzyż/ Katarski Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Pomoc/Schronienie	7	Amerykański Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Pomoc/Schronienie	6	Belgijski/Holenderski/Luksemburs	Port-au-Prince

		ki/Francuski Czerwony Krzyż	
Pomoc/Schronienie	6	Francuski/Fiński Czerwony Krzyż	Leogane
Pomoc/Schronienie	4	Duński Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Logistyka	6	Brytyjski/Hiszpański Czerwony Krzyż	Santo Domingo
Logistyka	6	Szwajcarski Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Dostarczanie wody i służba sanitarna	7	Francuski Czerwony Krzyż	Leogane/Petit Goave
Dostarczanie wody i służba sanitarna	6	Hiszpański Czerwony Krzyż	Leogane
IT/Telekomunikacja	4	Hiszpański Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
IT/Telekomunikacja	5	Duński/Aмерыkański Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Masowa służba sanitarna	7	Austriacki Czerwony Krzyż	Leogane
Masowa służba sanitarna	6	Brytyjski Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Masowa służba sanitarna	6	Hiszpański Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Baza	14	Włoski Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
Baza	7	Duński Czerwony Krzyż	Port-au-Prince
21 grup	232	16 Stowarzyszeń Narodowych	

Grupy Szybkiego Reagowania to wyszkolone zespoły specjalistów z ramienia Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, pochodzące z całego świata. Grupy te specjalizują się w niesieniu pomocy humanitarnej, zapewnianiu schronienia, logistyce, podstawowej ochronie zdrowia, dystrybucji wody i służbie sanitarnej (wraz z produkcją wody dla szpitali), telekomunikacji, zakładaniu bazy (dla delegatów Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy), itd. Grupy te posiadają ustalony ekwipunek gotowy do użycia w nagłych wypadkach. Mają za zadanie wypełnić luki powstałe w nagłych wypadkach, zniszczenia struktur medycznych, wodociągów do czasu usunięcia skutków katastrofy. Jednostki te są samowystarczalne i mogą przebywać na terenie poszkodowanego kraju aż do 4 miesięcy.

Skład Zespołu ds. Oceny Terenowej i Koordynacji* (stan na dzień 9 lutego 2010)

wszyscy pracują w Port-au-Prince

Funkcja	Stowarzyszenie Krajowe
Dowódca grupy	Międzynarodowa Federacja
Zastępca dowódcy grupy ds. działań	Hiszpański Czerwony Krzyż
Zastępca dowódcy grupy ds. wsparcia	Brytyjski Czerwony Krzyż

Raporty	Międzynarodowa Federacja
Koordynator ds. pomocy humanitarnej	Międzynarodowa Federacja
Koordynator ds. ochrony zdrowia	Norweski Czerwony Krzyż
Koordynator ds. wody i służby sanitarnej	Brytyjski Czerwony Krzyż
Schronienie	Szwajcarski Czerwony Krzyż
Usuwanie skutków katastrof	Brytyjski Czerwony Krzyż
Koordynator ds. przemieszczania	Norweski Czerwony Krzyż
Raporty	Międzynarodowa Federacja
Zarządzanie IT i informacjami	Międzynarodowa Federacja
Zdrowie delegatów	Międzynarodowa Federacja /Amerykański Czerwony Krzyż
Finanse	Islandzki Czerwony Krzyż
Koordynator ds. logistyki	Międzynarodowa Federacja /Amerykański Czerwony Krzyż
Przedstawiciel ds. logistyki	Międzynarodowa Federacja /Amerykański Czerwony Krzyż
Ochrona	Międzynarodowa Federacja
Główny Zarządca	Duński Czerwony Krzyż

Zespoły ds. Oceny Terenowej i Koordynacji są rozlokowywane już w kilka godzin po katastrofie na prośbę Stowarzyszenia Krajowego poszkodowanego państwa. W skład zespołów wchodzi personel Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca z całego świata lub personel Federacji. Członkowie zespołów są specjalistami w wielu dziedzinach, między innymi: zarządzania pomocą humanitarną, logistyki, ochrony zdrowia, żywienia, zdrowia publicznego i epidemiologii, dostarczania wody i służb sanitarnych, finansów, administracji, wsparcia psychosocjalnego, raportów i komunikacji. Zwykle działają od dwóch do czterech tygodni.

Dodatkowe dyspozycje Stowarzyszeń Krajowych

		Główne obowiązki na Haiti	Obszar działań
Kolumbijski Czerwony Krzyż	Personel i wolontariusze Kolumbijskiego CK	Dystrybucja wody dla szpitali Promocja higieny Dystrybucja dóbr Personel medyczny	Port-au-Prince Carrefour Jacmel
Chorwacki Czerwony Krzyż	Chorwacki Czerwony Krzyż i część Grupy Szybkiego Reagowania Austriackiego CK	Masowa służba sanitarna	Leogane

Czerwony Krzyż Republiki Dominikańskiej	Personel i wolontariusze CK	Dystrybucja dóbr Woda Zdrowie	Port-au-Prince Quoi de Bouquet
Czerwony Krzyż na Grenadzie	Delegacja lokalnej grupy interwencyjnej	Raportowanie Administracja	Port-au-Prince
Irański Czerwony Krzyż	Personel Irańskiego KC	Zespoły ds. dystrybucji dóbr i usług medycznych Mobilne kliniki	Port-au-Prince
Irlandzki Czerwony Krzyż	Delegat ds. komunikacji	Komunikacja przynosząca korzyści	Port-au-Prince
Meksykański Czerwony Krzyż	Personel i wolontariusze Meksykańskiego KC	Dystrybucja dóbr	Port-au-Prince
Południowokoreański Czerwony Krzyż	Personel i wolontariusze Południowokoreańskiego KC	Masowe szczepienie Personel szpitalny	Port-au-Prince
Turecki Czerwony Półksiężyc	Personel i wolontariusze Tureckiego CP	Dystrybucja dóbr	Tabarre